[illegible] volna abban a gépezetben az utváltás
a gépezet szintén nem vált tökéletessé, de arról mindenestre meggyőzhette a két-
kedőket, hogy a demokrácia érdekében ugyanolyan hatékonyan hasznosítható, sőt
hatékonyabban, mint a világ-reakció szolgálatában. Ezért volt helyes demokráciát
látnunk Angliában, az Egyesült Államokban, Franciaországban akkor is, amikor XX
politikájukat elítéltük.

Sok mondatával szállhatnék még vitába, de csak egy megállapitását emelem még
ki, alkalmasint a legátfogóbb XXXXXXXXXXXX kifogását ellenünk. Ön ugy látja, hogy
mi féltünk A TÖMEGTŐL. Elismerem, voltak jelek, amelyek erre vallhattak, de a va-
lóság nem ez volt. Még látszólag sem, ha komolyan veszi programunkat, melyben a
népjog érvényesülését sürgettük s amelyet csak öngyilkos kedvtelésből vállalhat-
tunk volna, ha magunk nem vesszük azt komolyan. De, bár nyiltan ki nem irhattuk,
azt hiszem, eléggé világossá tettük azt is, hogy csökönyös highbrow-ságunk csak
kihivás akar lenni azoknak, akik minden más területen rendőrök trancsirozásában
falhatnak fel, de oda csak nehezen követhetnek. József Attila, kitől a "Szép Szó"
cim-ötlete származott, azt mondta: vállalnunk kell a magáért-való szépség és párt-
feletti elmélkedés kultuszát, részben, mert ez is érték, főként azonban, mert ez
az, amit ma viszonylag legkevesebb megalkuvással gyakorolhatunk. Igen, volt ha nem
is szemléletünkben, de a hangsulyunkban, a kollektiv pózunkban valami odi profanum
kevélykedés, de magunk közt nyilt titok volt s XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX csodálnám,
ha figyelmes olvasóink nem vették volna észre, hogy mennyi ebben az "erény"-ben
a "szükség", olyan szükség, melyet a közállapotok kényszeritettek ránk. A Tömeg-
től, ha ezen felszabadulásra, gazdasági és erkölcsi fölemelkedésre törő emberek
tömegét értjük, már csak azért sem félhettünk, mert nem volt a közelben; csak a
tömeg-hiánytól féltünk, amellyel ugyanugy lehet nagygyülést összeharangozni és
apokaliptikus uccai jeleneteket rendezni, mint a tömeg-akarat pozitiv megjelené-
sének erejével. Mennyiségtani értelemben persze ugyanugy voltak tömegek Magyaror-
szágon akkor, mint ma vagy 1918-ban; de amely réteg közülök megmaradt a maga pártján,
vagyis a baloldalon, azt már rég passzivitásba és fásultságba gyötörte XXXX volt
a fehér uralom rendőrsége, a többi pedig félfasiszta, háromnegyed-fasiszta és ultra-
fasiszta vijjogással köszöntötte a "népi" rianást, a reakciós "reform-korszak"-ot.
Próbáltunk volna néha elsétálni a béresek és napszámosok közé demokráciát és szo-
cializmust prédikálni? Nem mondom, hogy lehetetlen volt, mert földalatti mozgalmak
mindig voltak, bár akkortájt reménytelenebbek, mint valaha a Horthy rendszer alatt.
De végre sem csak földalatti mozgalomnak van jogosultsága, még zsarnokság alatt
sem - ezt Ön is kifejti - s ha mi a Szép Szónál ugy éreztük, hogy a magunk képes-
ségével, nem dölyfből, hanem egyszerüen mert erre XXXX véltük magunkat inkább hivatott
nak, a legalitás réseiben helyezgessük el mondanivalónk törmelékeit, akkor megint
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX